

ЗАСТОСУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ ПРО КОЛІР З ПРОФІЛЬНИХ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИХ ВИДАНЬ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДИЗАЙН СЕРЕДОВИЩА»

Любов Ільницька,

кандидат філософських наук,

доцент кафедри дизайну МАУП, Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-2163-7751>

acroverses@ukr.net

Значний обсяг знання з «Кольорознавства» розмежується на профільні висхідні згідно із освітньо-мистецькою спеціалізацією. Проте загальний напрямок відкриття перед студентською аудиторією площини кольору в історико-культурологічному плані залишається малодослідженим і не застосованим у навчальному процесі компонентом. Зрештою, прямий підхід до розкриття колірної специфіки актуалізується в освітньо-практичному напрямкові роботи. Пошуки світової динаміки впровадження стилістичних розгалужень колірного різноманіття залишається дилемою варіативно-розбіжних версій, що не призводять до уніфікованого ставлення в предметному підкресленні планомірного входження до міжнародних орієнтирів ставлення до кольору як до універсального зовнішнього показника культурно-історичних змін. Наявні лише поодинокі та почасти дотичні вітчизняні педагогічні розробки з кольорознавства, тому існує потреба ретельніше вивчити західний «історико-енциклопедичний досвід» накопиченого культурологічного матеріалу, який доцільно адаптувати до навчального осягнення колірні істини, зокрема і для вкрай потрібної для відновлення країни спеціальності «Дизайн середовища».

Ключові слова: енциклопедія кольору, колірна комунікація, історико-енциклопедичний досвід, дизайн середовища, колірний настрій, навчальний процес.

Постановка проблеми. Застосування культурологічного знання про колір з профільних енциклопедичних видань – це необхідний консолідований знаменник якісного входження у теоретичну частину вивчення специфіки кольору для художнього вдосконалення практичних відкриттів видовищної візуалізації. Педагогічний напрямок обґрунтування класичної науки про колір – «Кольорознавство» – співвідноситься з міждисциплінарними похідними теоретичної апробації нормативної основи світової культури з аналізом можливостей ускладнених трансформацій творчого нововведення

у різновекторних спеціалізаціях мистецького профілю. Якщо предметний та графічний дизайн спрямовують навички комунікативної якості зовнішніх повідомлень кольору, компетенції яких накопичувалися історично, то дизайн середовища по-іншому відтворює колірну платформу практичної навігації, що пов'язана з додатковими наріжними способами розуміння застосування каркасних елементів нетривіального знання про колір. Отже, об'єднувальна складова культурологічного пояснення закладених історико-стилістичних важелів змінюваних положень кольору є сприятливим застосуванням щодо вивчення не тільки зовнішнього різноманіття конфігурації невідповідного користування колірним інструментарієм, а й внутрішнього змісту привнесення не відстороненої краси, яку слід методом поступового закріплення певних навігаційно-енциклопедичних сполучників вводити до вступного сегменту роз'яснювальної роботи зі студентською аудиторією профільного напрямку отримання фахового налаштування на роботу з кольором.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. З представленої проблематики база джерельна основа – це спеціалізовані енциклопедичні видання іноземного авторства, публікація більшості з яких ініційована повсякчасними змінами у профільному напрямку інтер'єрного значення кольору. Серед декількох енциклопедичних збірок (Айсмен, Рекер, 2024; Eiseman, 2008), яких відібрано для виведення тлумачення професійного досвіду презентації осучасненого кольорознавчого знання, згідно із фаховим напрямком навчання, віднаходиться можливість проаналізувати сприятливе наочне представлення прикладних моделей використання колірної знання. Теоретичні коментарі подібних видань демонструють супутню культурологічну апробацію професійного кольорознавчого умовиводу. Вітчизняний доробок самостійного пошуку занурення у західно-європейський досвід використання кольору, як репрезентації здобутків культури, спирається на авторський досвід аргументації, що був оприлюднений у ряді науково-педагогічних проєктів, у тому числі й мистецтвознавчого нахилу розгляду меморіально-інтер'єрної спадщини, що унікально збережена у індивідуально-пам'ятному використанні кольорів (Льницька, 2022).

Мета статті реалізується у педагогічній площині міждисциплінарного дослідження проблематики пошуку маловивченої культурологічної аргументації історичного призначення кольору за рахунок аналізу профільних зарубіжних енциклопедичних видань задля уведення осучасненого фахово-інноваційного змісту до спеціальності «Дизайн середовища».

Виклад основного матеріалу. Спеціалізоване занурення у колірну проблематику при фаховій мистецькій підготовці вимагає, окрім практико-технологічного вивчення процесів використання дизайнерського інструментарію, ще й теоретичного направлення культурологічного змісту, у якому варто віднаходити базові сенси синтезованого розуміння візуальної місії дизайну як мистецького вектору створення, у тому числі, й естетичного середовища пам'яті та піднесення.

Нарощування пропорційних обсягів інформації в координації з тематичним наповненням навчального курсу вищої школи з «Кольорознавства» продукує розвиток новаторської імплементації творчого компонента педагогічного направлення продуку-

вання доповненого бачення ускладненої кореляції застосування глобалізованого компонування підсумкової культурологічної думки у систематизованих вимірах понятійної сфери колірної застосунку. Це впливає на остаточний етап представлення проєктної розробки дизайнерського профілю з наближенням до реальних умов професійного життя, адже обране колірне вирішення у кожному випадку немає бути випадковим, не зважаючи на індивідуальні запити певних верств суспільства. Тому базові аргументаційні прийоми логічного бачення місця того чи іншого кольору обумовлюються культурними взаємодіями, у яких потрібно упевнено орієнтуватися, скеровуючи навчальний процес на рівень синтезованого компетентного аналізу кольору і середовища з абсорбцією доречної влучності стилістичної висхідної всесвітнього розвитку. Отже, ознайомлення з різноманіттям кольорових варіантів для творчості – це планова дитяча грайлива основа дозвілля з кольором ще й з яскравими вібраціями задля особливо прямолінійного привернення уваги, але на серйозному рівні професійного наближення до атмосфери виконання інтер'єрного наповнення відповідними зверненнями – це прояв культурологічної дезінформації в опануванні ускладнених програмних кольорових поєднань. Здебільшого спираючись на інтуїтивне бачення функціональних задач того чи іншого кольору характерно розкривається психологічний стан виконавця замовлення, а не необхідний результативний зміст звернення до історичного досвіду реконструкції вже вибудованої часом індексації ретельного потрапляння у середовищу організацію невірогідного змісту. Насамперед при розгляді спеціалізованих енциклопедичних видань з питань фіксації кольорових відповідників у контексті історичного спадку, варто звернути увагу, що стабільна класика первинного знання з колірним колом при визначенні закономірних кольорів вже не є базисним пріоритетом, адже розвиток цивілізаційного інтер'єрного спадку підкреслює культурні зв'язки стилістичних тенденцій, які проявлялися до встановлення «Кольорознавства» як науки. Тому каркас особистісних умінь студентів мистецької підготовки фахового спрямування «Дизайн середовища» має розширено методично формулюватися зі встановленням культурологічного роз'яснення особливостей застосування колірної специфіки, наприклад у шляхетних інтер'єрно-меморіальних історіях. Відтак при самостійному авторському дослідженні із зазначеної профільної специфікації розуміння місця кольору в середовищі вже відтворювався кольорознавчо-культурологічний дискурс сприятливого педагогічного входження у навчальний ракурс опанування наочного представлення неординарного знання з присвятою збереженому українському парнасу під егідою видатної постаті Максима Рильського (Ільницька, 2022). Мова йде про ознайомлення майбутніх спеціалістів з міждисциплінарними проявами інтер'єрних рішень у контексті не кольорознавчої площини первинно-доповнювальних кольорів, а у пріоритетах індивідуально-стилістичних смаків, що культурологічно осягаються на рівні «колірної комунікації» донесення незрівнянної, в даному разі, поетично-мистецької історії шістдесятництва в напрямку розвитку українського столичного життя в культурному ареалі Голосієва. Отже, вітчизняний науковий поступ послідовно крокує з поширенням ставленням до висвітлення службового напрямку встановлення навчальних підходів до модернізації методичного наповнення відповідних рекомендаційних вимірів, де у

структурі предметного навантаження спеціалізації «Дизайн середовища» відзначається колір, як засіб влучного донесення комунікаційно-середовищного оформлення унікальної соціокультурної екстраполяції.

Західний досвід донесення середовищного каркасу влучної вимови кольорів відповідає історичним домінамтам безперервного накопичення інтер'єрних зразків протягом стилістично-півкових зрушень масового поширення певного «культуроморфного ідеалу». «Позаяк колір є складником людського досвіду» (Айсмен, Рекер, 2024). Також колір, як інструмент дизайнерської творчості, регламентує «спонукальний ефект» дотримання системного виведення розпланованої конструктивної думки проектного мислення у суцільній єдності з історико-архітектурним способом репрезентації багатозначної комплексності. У енциклопедичній збірці американської пропагандистської ідеї глобалізованості світу – діячі міжнародної інституції кольору Пантон декларують призначення показників кольору в еволюційній висхідній естетичного впливу на зразках історичних моделей формування наразі домінуючого еквіваленту міжнародного ставлення до професійних задач актуального дизайну. Теперішні пріоритети організації простору із «функціонально-атмосферним маркером» відображення різноманітних складників «культурологічно-ідейного сенсу кольору» виводять дослідницький пошук на поступ сполучень класифікаційної основи кольору з «історико-моделюючими обертами» знакових «інтер'єрних палітр». Розширене бачення паралельного виведення накопичених колірних відміток на висхідній шкалі культуро-спрямованого часу розкриває віддалені показники суспільних намірів, що відобразились у колірних смаках. Відтак у розділі «Шляхи Модерну» зазначається, що «усталені системи й старі ієрархії вилилися у спустошливу (і певною мірою безглузду) війну. Слідом за цим спустошенням групи неформальної молоді, що формувалися передусім у великих містах США і Європи та вирізнялися запалом, експериментували з новими способами одягатися, танцювати, кохати й подорожувати» (Айсмен, Рекер, 2024). Нетривіальні пояснення винайдення «колірних позиціонувань» згідно із хеппенінгом суспільної налаштованості відтворюють на енциклопедичному рівні умовні візитівки наочно-теоретичної демонстрації повноцінної хронології віддзеркалення середовищних координат влучної навчальної екстраполяції фіксації масштабу стилістичного наповнення культурологічної картини творчого взірця. Таким чином стиль ар-деко розкривається у просторовому розумінні кольору на прикладі досягнень малознаного в Україні Е.-Ж. Руймана. Складне у проектуванні овальне приміщення оздоблене не тільки лаконічними меблями, але й безліччю інтер'єрних деталей з цікавими колірними акцентуваннями. Тепле ампірне перенесення позолоти зі стилістики інших часів ущільнено лаконізованим характером піястрової лінійності до послідовного чергування «колірного ритму» вертикальних рядків. Авторами вказується, що «Е.-Ж. Руйман уособлював ар-деко в його паризькій версії. Використовуючи рідкісні види деревини, складну мозаїку, позолоту, слоновою кістку, шагрень та багато іншого, він перетворив різноманітні історичні альянзи на вишукані й ультрамодні меблі та інтер'єри» (Айсмен, Рекер, 2024).

У історико-енциклопедичній думці з кольору Пантон (Айсмен, Рекер, 2024) розділ, який присвячується 30-тим рокам ХХ ст. в культурологічному плані позначається

як «Витривалість і відновлення». Тоді тривала економічна криза проявила невирішені соціальні питання, проте з'явився кінематограф, а художники з костюмів уводили в обіг димні, приглушені кольори» (Айсмен, Рекер, 2024). Інтер'єрно-дизайнерська думка також наслідувала кіно у відстороненні від справжньої реальності. Це намагалася здійснювати Сірі Моєм, чий «розробки втілювали гламур із кінострічок у життя» (Айсмен, Рекер, 2024). Чи не вперше дружина відомого літератора Сомерсета Моєма вигадливо доповнила англійську елегантну традицію урочистої кольоровості універсальністю світлих за кольором інтер'єрів з акомпанементом нейтрально-монотонних деталей. Варто зазначити, що окремо у параграфі «Ілюзії» ілюстративно без опису наводиться епохально скомплектоване пані Сірі середовище самодостатньої вибіленості та дзеркальної штучності – це зображення «вітальні Сірі Моєм на Кінгз-роуд, Челсі» (Айсмен, Рекер, 2024). Стерильна медична просторовість світла, яка додає візуальній розширеності житловому простору разом із фактурністю колірної лоску драпування меблів висвічує замкнену однозначність продуманого схематизму в утвореному середовищі. Наразі творчий підхід у пропозиціях неяскравого кольору-соліста з вібраційним блиском світла є закріпленою творчою традицією для інтер'єрного опрацювання.

Культурологічно 40-і роки минулого століття, окрім світового воєнного протистояння, виявили період, коли «зароджувалося сучасне оздоблення. Домогосподарів заохочували ставитися до фарбування інтер'єрів із науковою точністю. Правильна пропорція яскравого кольору розсіювала світлові хвилі на потрібну довжину і робила кімнату спокійною чи жвавою, збудливою чи сприятливою для травлення – відповідно до задуму проникливих декораторів» (Айсмен, Рекер, 2024). Інтер'єрно цей підхід у представлених роки постіндустріалізму – «американської мрії», що проникливо стверджувала привабливий комплекс комфортного проживання. «Невіддільною частиною цієї мрії був будинок на одну сім'ю, що ставав дедалі доступнішим» (Айсмен, Рекер, 2024). Зрештою, у відповідному параграфі середовищне наповнення кольором розкривається через викладення історичної брошури від виробника фарб «Pittsburgh Plate Glass Company». В українському перекладі рекламний супровід позначено як «"динаміка кольору" у навчанні споживачів», хоча конкретна термінологічна динаміка на рівні кольору можлива у тлумаченні абстрактно-експресивного експериментування. Наразі, з освітньої точки зору, варто підкреслити, що масово поширений інтер'єрний ансамбль заокеанської мрії – це доступна за кольором легка транскрипція світлого простору зі статичним розміщенням у кольорі меблевих компонентів. Такий варіант історично проявив себе як зручний спосіб економічного демократичного ставлення до свободи від абстрактно-лоскових речей зі складним колірним утворенням. Отже, ідейний зміст цього американського культурного явища протилежний до кінематографічно гламурного середовища динамічної колірної епатажності. Тому варто звернути увагу, що насправді повна етимологія задіяного у історичному рекламному відображенні самостійного наслідування конгломератам американської мрії, згідно з виразом «color cheers» (Cambridge University Press, n.d.), насичується народно-сленговим виміром давньо французьких, англійських, грецьких транскрипцій, де можлива динаміка самобутнього «cheers» має ефект настрою з притаманним застіллям «good mood».

Отже, цей вербальний ефект соціокультурно зафіксовано та візуалізовано у кольорах спрощеної середовищної організації, але де настрої є засадничим еквівалентом спорідненості з домашньою атмосферою затишку. Куди простішим виявилось розфарбувати стіни ніж підбирати відтінки до вигадливо-візерункових шпалер. «Попукцям розповідали, що колір можна використовувати з науковим розрахунком, щоб покращити вигляд домівки – як зовні, так і всередині» (Айсмен, Рекер, 2024). Всесвітня поширеність наряджати стіни у холодно-зелені кольори потребувала неабиякого вміння і нинішнє навчання на маляра-штукатура також спирається хоч і не наукову, але продуктивну вивіреність стосовно опанування вправності при змішуванні інтер'єрних фарб для отримання бажаного кольору, адже на той час лінійка цих фарб була обмеженою, а популярний і хиткий зелений колір вимагав вміння пропорційно поєднувати жовтий та синій кольори для досягнення у приміщенні правильно омріяно задуманого настрою.

Наступне енциклопедичне видання, яке варто також проаналізувати, спирається на психологічну ідею відтворення настрою в інтер'єрі за допомогою кольорових палітр впізнаваних культурно-ландшафтних амплітуд таких, як «прогулянка лісом», «заміські спогади», «пляжні сцени», «захід сонця». Це природньо типові споглядальні площини, у яких органічно проявляється колір у зрозумілих для кожного поєднанні проміжних тональних значень на інтуїтивному розкритті власного настрою та смаку. До цього налаштування природньо-індивідуальних пріоритетів, де суттєву роль відіграє температура кольору Л. Айсмен додає такий емоційно-психологічний показник, як «особисті колірні настрої» (Eiseman, 2008). Шкала цих настроєвих характеристик є помірно збільшеною у порівнянні з природньо-середовищним асоціативним рядом. Відтак «колірний настрої» може бути «традиційним» у плані направлення середовища на консервативний колірний лад, «спокійним» при небесній чистоті обраної гами кольорів, «динамічним» при акцентуванні на загальній яскравості усього інтер'єру, а також не менш важливим «романтичним», якщо колірна ніжність є особливо значимою при виведенні на перший план ностальгійної ніжності, проте «чуттєвий настрої» пристрасності також у цьому виданні розкривається у розумінні, що емоційна динамічність кольору проявляється з темпераментом і настроєм, але глибина кольору асоціюється з яскравою жагучістю. Застосування таких груп колірно-психологічної основи задля формування інтер'єрного простору залежить від досягнення більш майстерного рівня компетентної узгодженості у виявленні особливої чарівності внутрішніх емоційних пріоритетів, які зовнішньо по-дизайнерськи переналаштовують для наочної реалізації сприятливих відчуттів життєвого супроводу сонорних позитивних відгуків вібрації виклику постійної душевної гармонії у власних стінах.

Культурологічний спосіб залучення психологічної складової емоційної привабливості кольору як відображення зовнішнього моделювання інтер'єрної реальності житлової зони передбачає розробку індивідуального середовища з природним ритмом звернення до втіленого у кольорі чутливого стану ствердження особистісно пріоритетного настрою. Такий підхід уособлює інший навчальний пошук залучення до методичного вектору адаптації подібного креативного способу опрацювання індивідуальних колірних значень до середовищного світу емоційного залучення. Тому культурологічні

пріоритети ретрансляції колірною настрою спроможні комунікативно відзначати маловивчені компоненти застосування специфічної візуальності до інтер'єрного обігу «позитивної консолідованості».

Висновки і пропозиції. Застосування профільних енциклопедичних видань з проблем ефективного використання кольору для розробки гармонійного середовища у навчальному підході до історико-культурологічного наповнення відтворення конкретного стилізованого призначення є надзвичайно важливим. При цьому міждисциплінарне «освітньо-інноваційне узгодження» прокладає шлях до встановлення додаткових змістових ретрансляцій знань про світову історію застосування кольору задля осучаснення комплексного програмного забезпечення спеціальності «Дизайн середовища». Отже, опанування наявного історико-енциклопедичного досвіду в рамках аналізу проявів кольору у світовому дизайні середовища виявляє не тільки прогалини у координації знакових культурологічних пріоритетів у вітчизняному опрацюванні різноколірно проіндексованої цивілізаційності, а й практичні механізми розуміння і реконструкції застосування кольору в контексті стилістичних досягнень людства.

Використані джерела

Айсмен, Л., Рекер, К. (2024). *Пантон: ХХ століття в кольорах*. Київ: ArtHuss.

Гльницька, Л. (2022). Енергія «колірної комунікації» в літературно-меморіальному музеї Максима Рильського. У *VII Міжнародна науково-практична конференція «Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини»*. Національний заповідник «Києво-печерська лавра», НАККІМ.

Cambridge University Press. (n.d.). *Meaning of cheers in English*. Cambridge Academic Content Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/cheers>

Eiseman, L. (2008). *Colors for your every mood*. Capital Books, Inc.

References

Aismen, L., Reker, K. (2024). *Panton: KhKh stolittia v kolorakh*. Kyiv: ArtHuss. (in Ukrainian).

Cambridge University Press. (n.d.). *Meaning of cheers in English*. Cambridge Academic Content Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/cheers> (in English).

Eiseman, L. (2008). *Colors for your every mood*. Capital Books, Inc. (in English).

Illytska, L. (2022). Enerhiia «kolimoi komunikatsii» v literaturno-memorialnomu muzei Maksyma Ryl'skoho. In *VII Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Muzei ta restavratsiia u konteksti zberezhenia kulturnoi spadshchyny»*. Natsionalnyi zapovidnyk «Kyievo-pecherska lavra», NAKKIM. (in Ukrainian).

Liubov Ilnytska, PhD of Philosophical Sciences, Associate professor at the Department of Design, Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv, Ukraine

APPLICATION OF CULTURAL KNOWLEDGE ABOUT COLOR FROM PROFESSIONAL ENCYCLOPEDIA PUBLICATIONS FOR THE SPECIALTY “ENVIRONMENTAL DESIGN”

A significant amount of knowledge in “Color Science” is distributed across specialized graduate courses in accordance with the educational and artistic direction. However, the general approach to introducing the historical and cultural aspects of color theory to the student audience remains an understudied and inapplicable component in the educational process. Ultimately, a direct approach to the specifics of color is naturally redirected towards the practical and educational aspects of the work. Thus, the search for underlying principles of the broad integration of color’s stylistic diversity within the dynamics of the world remains a dilemma, with varying interpretations that fail to lead to a unified approach. This lack of consensus prevents a clear understanding of how to position color as a universal external indicator of cultural and historical change in international contexts. Therefore, given the limited presence of similar domestic pedagogical developments, it is important to carefully examine the Western “historical-encyclopedia experience” of the accumulated cultural material, which should be adapted to the educational field to foster an introductory understanding of color communication, particularly for specialties such as “environment design”.

This study presents the pedagogical experience of using specific encyclopedia publications on the problems of effective use of color in developing a harmonious environment, within the context of an educational approach to the historical and cultural aspects of stylized design. Such “interdisciplinary reduction” as an “educational and innovative coordination” paves the way for establishing additional meaningful color and historical relays of the world interior development, contributing to the active modernization of the complex software of the specialty “environmental design”. Thus, mastering the existing historical and encyclopedia experience in analyzing color manifestations within the world environmental evolution not only uncovers gaps in coordinating significant cultural priorities in the domestic elaboration of multi-colored indexed civilization, but also practical mechanisms for studying the reconstruction of understanding the use of color in the context of stylistic achievements of mankind.

Keywords: color encyclopedia, color communication, historical and encyclopedia experience, interior design, color mood, educational process.